

**MĂSURA ARESTĂRII PREVENTIVE, O MAXIMĂ
RESPONSABILITATE PENTRU INSTANȚELE
JUDECĂTOREȘTI.
OPINIE CRITICĂ ASUPRA ÎNCHEIERII JUDECĂTORIEI
SECTORULUI 1 BUCUREȘTI, DIN 10.06.2022, PRONUNȚATE
ÎN MATERIA MĂSURILOR PREVENTIVE¹.**

Av. dr. Ioan Lazăr²

Abstract

Any provision on pre-trial detention involves an analysis on the part of the judge, which must be made with the utmost responsibility in order to avoid unnecessary periods of pre-trial detention, which do not correspond to the imperative need to protect public order and to ensure the proper conduct of the criminal trial. The exceptional nature of the measure requires a real examination of the conditions under which it can be ordered, rather than a formal one, an approach sometimes found in court practice.

Although we wish to confine ourselves to the legal aspects, we will inevitably briefly highlight certain factual aspects which the court has qualified as relevant from the perspective of the need to maintain the preventive detention measure.

Keywords: *pre-trial detention, criminal trial, court practice.*

I. Considerații generale asupra măsurii arestării preventive

Necesitățile măsurilor preventive sunt circumscrise unor scopuri prevăzute de lege³, definite cu referire la asigurarea bunei desfășurări a procesului penal, a împiedicării sustragerii suspectului ori inculpatului de la urmărire penală sau judecată, și se mai are în vedere prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni. În privința măsurii arestării preventive, se adaugă scopul special, prev. de art. 223 alin. (2)

---

¹ Articol publicat anterior în data de 14 09 2022: <https://www.juridice.ro/801078/masura-arestarii-preventive-o-maxima-responsabilitate-pentru-instantele-judecatoresti-opinie-critica-asupra-inceierii-judecatoriei-sectorului-1-bucuresti-din-10-06-2022-pronuntate-in-materia-masuri.html?fbclid=IwAR2IJ-y5NIHBsDb91iCq8rhj-stgpKL1tmgSeOzvGLE51-388kP9LvZ330>

² Conf. univ. dr. Universitatea „1 Decembrie” 1918 Alba Iulia, Facultatea de Drept și Științe Sociale; Universitatea Nicolae Titulescu din București.

³ Art. 202 alin. (1) C. proc. pen.

C. proc. pen., constând în necesitatea înlăturării unei stări de pericol pentru ordinea publică.

În cursul urmăririi penale măsura se dispune de către judecătorul de drepturi și libertăți, în faza camerei preliminare de către judecătorul de cameră preliminară, iar în cursul judecății de către de către instanța de judecată în fața căreia se află cauza, însă numai dacă din probe rezultă suspiciunea că rezonabilă că inculpatul a săvârșit o infracțiune și există una din următoarele situații:

a) inculpatul a fugit ori s-a ascuns, în scopul de a se sustrage de la urmărirea penală sau de la judecată, ori a făcut pregătiri de orice natură pentru astfel de acte;

b) inculpatul încearcă să influențeze un alt participant la comiterea infracțiunii, un martor ori un expert sau să distrugă, să altereze, să ascundă ori să sustragă mijloace materiale de probă sau să determine o altă persoană să aibă un astfel de comportament;

c) inculpatul exercită presiuni asupra persoanei vătămate sau încearcă să realizeze o înțelegere frauduloasă cu aceasta;

d) există suspiciunea rezonabilă că, după punerea în mișcare a acțiunii penale împotriva sa, inculpatul a săvârșit cu intenție o nouă infracțiune sau pregătește săvârșirea unei noi infracțiuni.

Potrivit alin. (2) al art. 223 C. proc. pen. măsura arestării preventive a inculpatului poate fi luată și dacă din probe rezultă suspiciunea rezonabilă că acesta a săvârșit o infracțiune intenționată contra vieții, o infracțiune prin care s-a cauzat vătămarea corporală sau moartea unei persoane, o infracțiune contra securității naționale prevăzută de Codul penal și alte legi speciale, o infracțiune de trafic de stupefiante, trafic de arme, trafic de persoane, acte de terorism, spălare a banilor, falsificare de monede ori alte valori, șantaj, viol, lipsire de libertate, evaziune fiscală, ultraj, ultraj judiciar, o infracțiune de corupție, o infracțiune săvârșită prin mijloace de comunicare electronică sau o altă infracțiune pentru care legea prevede pedeapsa închisorii de 5 ani ori mai mare și, **pe baza: (i) evaluării gravității faptei, (ii) a modului și a circumstanțelor de comitere a acesteia, (iii) a anturajului și a mediului din care acesta provine, (iv) a antecedentelor penale și a (v) altor împrejurări privitoare la persoana acestuia, se constată că privarea sa de libertate este necesară pentru înlăturarea unei stări de pericol pentru ordinea publică.**

Așa cum s-a arătat, este vorba despre cea mai aspră măsură preventivă, care aduce o atingere gravă dreptului la libertate al individului, motiv pentru care, atât în vechiul Cod de procedură penală, cât și în cel actual, **arestarea preventivă** este considerată ca o **măsură cu caracter excepțional**⁴, condițiile de luare și menținere a acesteia fiind reglementate de o manieră amplă⁵.

⁴ Tot în acest sens, a se vedea și I. Lazăr, Discuții în legătură cu liberarea provizorie sub control judiciar, în Dreptul nr. 3/2011, pp. 189-190.

⁵ N. Volonciu, A. Uzlău, coord., Codul de procedură penală comentat, ed. 3, Ed. Hamangiu, București, 2017, p. 581.

Condițiile concrete de luare și menținere a măsurilor preventive au făcut obiectul unor numeroase și ample analize doctrinare și a unor minuțioase analize de speță în cauze penale concrete. Preocupările practicienilor și ale teoreticienilor științei dreptului, cu referire specială la *măsura arestului preventiv*⁶, sunt pe deplin justificate. Vorbim despre o măsură extrem de severă, restrictivă de libertate, care precede unei soluții definitive de condamnare. Rămâne dezbateră în cadrul unei eterne dileme: respectarea unei rețete care să asigure o bună desfășurare a procesului penal, o protejare efectivă a ordinii publice, în acord cu dreptul celui acuzat la o firească libertate anterioară unei condamnări definitive. *Măsura arestării preventive nu are natura juridică a unei pedepse*, coabitează/se analizează în același context procesual cu prezumția de nevinovăție și tinde să contracareze sustragerea de la urmărirea penală și de la judecată și să asigure o normală desfășurare a procesului penal, în special legat de celeritate, dar cu efecte discutabile legate de dreptul la apărare.

Arestarea preventivă a fost apreciată pe drept cuvânt ca fiind măsura procesuală preventivă privativă de libertate cea mai intruzivă în exercițiul dreptului la libertate al persoanei⁷. Este măsura preventivă *ultima ratio*, care nu se poate dispune decât *in extremis*, atunci când controlul judiciar, *controlul judiciar pe cauțiune* și *arestul la domiciliu* se dovedesc a fi insuficiente.

S-a apreciat că, ținând cont de regula libertății, examenul ar trebui să înceapă cu măsura controlului judiciar, și doar în cazul insuficienței acestei măsuri să se poată dispune arestarea preventivă⁸.

Suspiciunea rezonabilă că s-a comis o infracțiune *nu se poate baza decât pe probe*⁹. Noțiunea de „suspiciune rezonabilă” nu este definită în legislația procesual penală, însă remarcăm jurisprudența CEDO care face referire la existența unor date și informații care să convingă un observator obiectiv și imparțial despre posibilitatea ca persoana investigată să fi comis infracțiunea de care este acuzată¹⁰. Enumerarea excepțiilor care vizează dreptul la libertate statuate la articolul 5 parag. 1 din CEDOLF (denumită în continuare și „Convenția”) are un caracter

---

⁶ Pentru un studiu în acest sens a se vedea: I. Neagu, M. Damaschin, *Tratat de procedură penală, Partea generală*, Ed. Universul Juridic, București, 2014, p. 627 și urm.; L. Coraș, *Arestarea preventivă*, Ed. C.H. Beck, București, 2006, pp. 80-81; Gr. I. Theodoru, I.-P. Chiș, *Tratat de Drept procesul penal*, ed. 4, Ed. Hamangiu, București, pp. 500-517.

⁷ Gh. Mateuș, *Procedură penală, partea generală*, Universul juridic, București, 2019, p. 818.

⁸ *Ibidem*, p. 824. Reținerea, arestul la domiciliu, arestul preventiv, cât și controlul judiciar fac parte din categoria măsurilor preventive, în timp ce măsura controlului judiciar este, spre deosebire de primele, reprezintă o măsură restrictivă de libertate, iar nu una privativă de libertate. A se vedea pentru mai multe detalii: M. Giurgea, I. Lazăr, *Sancțiunile procesuale penale*, Ed. C.H. Beck, București, 2020, p. 281.

⁹ I. Neagu, M. Damaschin, *Tratat de procedură penală, Partea generală*, Universul Juridic, București, 2014, p.629.

¹⁰ A se vedea: CEDO, hotărârea din 19 mai 2004, în cauza Gusinskiy c. Rusiei; CEDO, hotărârea din 2 noiembrie 2004, în cauza Tuncer și Durmuş c. Turciei.

exhaustiv¹¹. Potrivit articolului 5 paragraful 1 lit. c) din Convenție, o persoană nu poate fi deținută decât în cadrul unei proceduri penale, în vederea aducerii sale în fața autorității judiciare competente, printre altele pentru că este bănuită că a săvârșit o infracțiune¹². Același text impune printre altele¹³ existența unor suspiciuni „verosimile”¹⁴ că persoana arestată sau reținută a săvârșit o infracțiune. Această dispoziție presupune existența unor fapte sau a unor informații de natură să convingă un observator obiectiv că *este posibil* ca individul în discuție să fi

¹¹ Potrivit jurisprudenței Curții de la Strasbourg, numai o interpretare strictă se potrivește cu scopul acestei dispoziții: a asigura faptul că nimeni nu este privat de libertate în mod arbitrar (a se vedea CEDO, hotărârea din 6 aprilie 2000, în cauza Labita c. Italiei, § 170). Mai mult, autoritățile trebuie să demonstreze în mod convingător că fiecare perioadă de detenție, oricât de scurtă, este justificată (a se vedea CEDO, hotărârea din 22 mai 2012, în cauza Idalov c. Rusiei, § 140).

¹² A se vedea CEDO, hotărârea din 1 iulie 1961, în cauza Lawless c. Irlandei, pp. 51-53, § 14; CEDO, hotărârea din 22 februarie 1989, în cauza Ciulla c. Italiei, pp. 16-18, § 38-41.

¹³ Chiar dacă textul articolului 5 paragraful 1 litera c) din CEDO impune motive verosimile de a bănuși că persoana în discuție a „săvârșit o infracțiune” sau (sublinierea noastră) „[să existe] motive temeinice de a crede în necesitatea de a-l împiedica să săvârșească o infracțiune sau să fugă după săvârșirea acesteia”, considerăm că această formulare alternativă a fost transformată în cerințe cumulative de jurisprudența recentă a CEDO. Astfel, în Hotărârea din 5 iulie 2016, Buzadji c. Republicii Moldova, Curtea (complet de Mare Cameră) a considerat că era necesar să își dezvolte jurisprudența în funcție de articolul 5 din CEDO. La punctele 92-102 din această hotărâre, CEDO a statuat că existența unui motiv verosimil de a bănuși persoana arestată de săvârșirea unei infracțiuni *nu poate în sine legitima arestarea preventivă*, care trebuie astfel justificată prin motive suplimentare. Aceste alte motive includ riscul de sustragere de la procedură, riscul de presiune asupra martorilor sau de denaturare a probelor, riscul de coluziune, riscul de recidivă, riscul de tulburare a ordinii publice sau mai mult necesitatea care decurge din protejarea persoanei care face obiectul măsurii privative de libertate. Trebuie subliniat că, la punctul 102 din aceeași hotărâre, Curtea a arătat că „obligatia magistratului de a prezenta motive pertinente și suficiente în justificarea privării de libertate – pe lângă persistența motivelor verosimile de a bănuși persoana arestată de săvârșirea unei infracțiuni – se aplică de la prima decizie prin care se dispune arestarea preventivă, și anume «imediat» după arestare”. În plus, existența acestor riscuri trebuie dovedită în mod corespunzător, iar motivarea autorităților în această privință nu poate fi abstractă, generală sau stereotipă (a se vedea CEDO, hotărârea din 28 noiembrie 2017, în cauza Merabishvili c. Georgiei, § 222). Arătăm că riscul de sustragere de la procedură, riscul de presiune asupra martorilor sau de denaturare a probelor, riscul de coluziune, riscul de recidivă, riscul de tulburare a ordinii publice sau de asemenea necesitatea care decurge din protejarea persoanei care face obiectul măsurii privative de libertate nu par să fie în discuție în cauza principală. Trebuie subliniat că această jurisprudență a Curții Europene a Drepturilor Omului constituie o consolidare considerabilă a dreptului la libertate și, prin urmare, a prezumției de nevinovăție. A se vedea concluziile avocatului general Melchior Wathelet, prezentate la 7 august 2018 (1) în cauza Cauza C-310/18 PPU, Spetsializirana prokuratura c. Emil Milev, parg. 63, n. 24. disponibilă în format virtual <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=204756&pageIndex=0&doclang=RO&mode=req&dir=&occ=first&part=1#Footnote22>

¹⁴ Curtea de Strasbourg a statuat că „dacă nu există motive verosimile de a bănuși că persoana arestată a săvârșit o infracțiune, și anume dacă detenția nu se încadrează în excepțiile permise enumerate la articolul 5 parag. 1 lit. c) din CEDOLF, deținerea este ilegală, iar judecătorul trebuie să aibă puterea de a dispune liberarea” (a se vedea în acest sens CEDO, hotărârea din 3 octombrie 2006, în cauza McKay c. Regatului Unit, § 40).

săvârșit infracțiunea. Or, ceea ce poate trece drept „*verosimil*” depinde de analiza tuturor circumstanțelor din dosar¹⁵. Este necesar a fi subliniat că „*faptele care dau naștere unor suspiciuni verosimile nu trebuie să fie de același nivel cu cele necesare pentru a justifica o condamnare sau chiar pentru a aduce o acuzație*”¹⁶.

Considerăm relevantă opinia exprimată în literatura de specialitate care subliniază aspectul că față de reglementarea din codul anterior, în actuala reglementare arestarea preventivă se poate dispune doar împotriva inculpatului¹⁷. Anterior se putea aresta preventiv și învinuitul, actualmente suspectul poate fi cel mult supus măsurii preventive privative de libertate a reținerii. Aspectul este important, deoarece condiționează luarea măsurii arestării preventive de un moment procesual important, anume acela al punerii în mișcare a acțiunii penale, care determină concret cadrul procesual (faptă, încadrare juridică, persoană acuzată cu calitate de parte în proces, identitatea victimei ș.a.) în care se formulează acuzația. Faptul că doar după punerea în mișcare a acțiunii penale se poate dispune arestarea preventivă reprezintă o garanție procesuală importantă în raport de dreptul la libertate a individului.

Cu referire la analiza condiției existenței probelor din care să rezulte suspiciunea rezonabilă a săvârșirii infracțiunilor imputate, este de remarcat că dispoziția art. alin. (1) C. proc. pen. trebuie interpretată prin prisma dispozițiilor art. 5 par. 1 lit. c) din Convenție, care condiționează legalitatea privării de libertate a unei persoane de existența unor motive verosimile de a bănui că persoana care urmează a fi lipsită de libertate a săvârșit o infracțiune¹⁸.

Cu referire specială încheierea pe care o supunem unui examen critic, reținem în prealabil că, potrivit art. 362 alin. (1) C. proc. pen., instanța se pronunță, în cursul judecății, la cerere sau din oficiu, cu privire la luarea, înlocuirea, revocarea sau încetarea de drept a măsurilor preventive, iar alin. (2) face referire la datoria instanței de a verifica, în tot cursul judecății, legalitatea și temeinicia măsurilor preventive. Art. 207 alin. (4) C. proc. pen., la care face trimitere art. 208 alin. (3) C. proc. pen., face o referire clară la subzistența temeiurilor care au determinat luarea unei măsuri preventive, drept condiție pentru menținerea ei.

În mod rezonabil, s-a apreciat unanim că o soluție de menținere a arestării preventive se justifică dacă există probe sau indicii temeinice din care să rezulte suspiciunea rezonabilă că inculpații au săvârșit o infracțiune, dacă măsura preventivă a fost luată cu respectarea dispozițiilor legale, dacă se mențin temeiurile sau au apărut temeiuri noi care să justifice menținerea măsurii, astfel cum prevăd

---

¹⁵ A se vedea CEDO, hotărârea din 30 august 1990, în cauza Fox, Campbell și Hartley c. Regatului Unit, § 32.

¹⁶ A se vedea CEDO, hotărârea din 28 noiembrie 2017, în cauza Merabishvili c. Georgiei, § 184.

¹⁷ I. Neagu, M. Damaschin, op. cit., p. 628.

¹⁸ C.A. București, secția I penală, încheierea nr. 983/C din 15.12.2014, definitivă, citată în A. Trancă, Măsurile preventive, practică judiciară, Ed. Hamangiu, București, 2017, p. 41.

art. 202 și 223 din C. proc. pen., și *dacă măsura este în continuare necesară pentru atingerea scopului urmărit și proporțională cu gravitatea acuzației aduse.*

Remarcăm împrejurarea că măsura arestului preventiv nu este reglementată doar de Codul de procedură penală, ci chiar de norme constituționale¹⁹, precum și norme cuprinse în CEDOLF²⁰ care impun o serie de garanții ale respectării libertății și siguranței persoanei²¹.

Potrivit jurisprudenței Curtii, simplul fapt de a fi comis o infracțiune nu este suficient motiv pentru ca o persoană să fie pusă sub arest preventiv, indiferent cât de gravă este fapta comisă și cât de solide sunt probele împotriva inculpatului. Arestul preventiv se poate dispune din nevoia de a păstra ordinea publică la adăpost de tulburările provocate de fapta comisă și poate fi legitim doar dacă ordinea publică rămâne într-adevăr sub amenințare.

Cu referire specială la menținerea măsurii arestării preventive, CEDO a subliniat că se impune, din perspectiva art. 5, parag. 3 din Convenție, a se examina dacă temeiurile invocate de autoritățile naționale au fost relevante și suficiente pentru a justifica privarea de libertate, iar apoi dacă autoritățile naționale competente au depus o diligență specială în desfășurarea procedurii, în vederea evitării prelungirii acesteia cu perioade în care detenția putea fi evitată²².

S-au evidențiat în mod relevant de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului anumite criterii care justifică menținerea măsurii. Persistența unor motive plauzibile de vinovăție penală față de o persoană, după o anumită perioadă de timp, nu mai este suficientă pentru a justifica privarea de libertate. Curtea indică faptul că pericolul eschivării nu poate fi estimat exclusiv pe baza severității posibilei sentințe; acesta trebuie evaluat în raport cu un număr de alți factori relevanți, care pot fie să confirme existența unui pericol de eschivare, fie să-l facă să pară atât de redus, încât să nu poată justifica arestul preventiv ...²³. Tot din perspectiva acestor criterii, fără a insista pe o enumerare exhaustivă, menționăm cerința unui examen atent din partea instanțelor naționale de argumenta cu probe motivul pentru care o arestare preventivă a fost prelungită, pentru a se demonstra că s-a depus diligențe speciale în desfășurarea procedurii²⁴.

În legătură cu tematica abordată, din perspectiva temeiurilor relevante și suficiente pentru o atare măsură, conform jurisprudenței CEDO, caracterul rezonabil al unei perioade de detenție nu poate fi apreciat în abstracto. Caracterul

¹⁹ Art. 23 alin. (1)-(10) din Constituția României.

²⁰ Art. 5 din Convenția Europeană a drepturilor omului și a libertăților fundamentale, semnată la Roma la 4 noiembrie 1950, ratificată de România prin Legea nr. 30/1994 (M. Of. nr. 135 din 31 mai 1994).

²¹ N. Volonciu, A. Uzlău, *coord.*, op. cit., p 582.

²² A se vedea: CEDO, hotărârea din 24 august 1988, în cauza Contrada c. Italiei; CEDO, hotărârea din 23 septembrie 1998, în cauza I.A. c. Franței.

²³ A se vedea CEDO, hotărârea din 26 ianuarie 1993, în cauza W c. Elveției, p. 33.

²⁴ A se vedea CEDO, hotărârea din 21 decembrie 2000, în cauza Jablonski c. Poloniei.

rezonabil al detenției unei persoane trebuie evaluat de la caz la caz, în funcție de trăsăturile specifice ale acestuia. Menținerea stării de detenție preventivă poate fi justificată într-un caz concret, numai dacă există indicii precise în sensul unei necesități reale și de interes public care, în pofida prezumției de nevinovăție, prevalează asupra regulilor privind libertatea individuală²⁵.

Mai avem în vedere des citatele în jurisprudență hotărâri ale instanței europene *Brogan c. Marii Britanii*²⁶ și *Murray c. Marii Britanii*²⁷, în care Curtea a arătat că art. 5 parag. 1, lit. c) din Convenție nu presupune ca autoritățile să dispună de probe suficiente pentru a formula acuzații încă din momentul solicitării măsurii preventive; rolul acestei măsuri trebuie să fie acela de a permite clarificarea, sau, dimpotrivă, înlăturarea suspiciunilor; așadar, faptele care suscită bănuiele nu au același nivel de certitudine cu cele care permit inculparea și, cu atât mai puțin, cu cele care permit condamnarea.

Se admite că unele infracțiuni, datorită gravității deosebite și a reacției publicului pe care o generează, pot determina tulburări sociale care pot justifica arestarea preventivă, cel puțin pentru o anumită perioadă de timp. Pentru ca acest motiv să fie considerat relevant și suficient, este necesar să fie bazat pe fapte de natură să demonstreze că eliberarea acuzatului ar determina o tulburare reală a ordinii publice. Privarea de libertate va continua să fie legitimă numai dacă ordinea publică va fi pe mai departe amenințată, continuarea privării de libertate neputând fi folosită ca o anticipare a pedepsei cu închisoarea²⁸.

II. Obiectul studiului - prilejul prezentului studiu este ocazionat de o speță în care menținerea măsurii arestării preventive s-a dispus în condiții care necesită o analiză a modalității în care legislația relevantă a fost interpretată și aplicată; avem în vedere soluția de menținere a unei măsuri preventive față de inculpatul D.Ș. printr-o încheiere a Judecătoriei Sectorului 1 București din 10.06.2022²⁹.

1. Analiza aspectelor reținute de instanță

Astfel, instanța, în temeiul art. 362 alin. (2) Cod procedură penală, raportat la art. 208 alin. (2), (3) și (4) Cod procedură penală și la art. 207 alin. (4) Cod procedură penală, cu referire la art. 202 și art. 223 alin. (2) Cod procedură penală, a constatat legalitatea și temeinicia măsurii arestării preventive dispuse față de

²⁵ A se vedea CEDO, Hotărârea din 21 februarie 2008, în cauza *Matskus c. Rusiei*.

²⁶ A se vedea CEDO, Hotărârea din 29 noiembrie 1988, în cauza *Brogan și alții c. Regatului Unit*.

²⁷ A se vedea CEDO, Hotărârea din 28 octombrie 1994, în cauza *Murray c. Regatului Unit*, parag. 56.

²⁸ A se vedea: CEDO, Hotărârea din 26 iunie 1991, în cauza *Letellier c. Franței*, par. 51; CEDO, Hotărârea din 27 august 1992, în cauza *Tomasi vs. Franța*, par. 20.

²⁹ Judecătoria sect. 1 București, încheierea din 10 06 2022, dos. nr. 35429/299/2020/a3, nepublicată

inculpat printr-o încheiere anterioară rămasă definitivă prin necontestare³⁰, și a menținut măsura arestării preventive până la o nouă verificare. Instanța a mai apreciat că nu a intervenit niciun element care să atragă, în sensul dispozițiilor art. 242 alin. (2) C. proc. pen., caracterul suficient al unei alte măsuri preventive mai ușoare, *măsura arestului la domiciliu* solicitată de către inculpat.

Nu putem să nu remarcăm, în primul rând, referirile jurisprudențiale referitoare la dinamica prezumției de nevinovăție, care se impune a fi analizată pe tot parcursul procesului penal, pentru a se constata dacă, dintr-o noțiune abstractă cu valoare de garanție a drepturilor fundamentale ale individului, capătă substanță pe măsura derulării procesului penal³¹.

Instanța a reținut că suspiciunea rezonabilă presupune existența unor fapte sau informații apte să convingă un observator obiectiv că este posibil ca persoana în cauză să fi săvârșit infracțiunea³². De asemenea, instanța a mai reținut că, potrivit jurisprudenței CEDO, la luarea măsurii preventive este suficient să existe indicii (iar nu exclusiv probe indubitabile din care să rezulte vinovăția inculpatului și care să poată conduce la condamnarea sa) că inculpatul a săvârșit infracțiunea pentru care este cercetat.

2. Scurte considerații cu referire la pericolul pentru ordinea publică

De multe ori, instanțele se referă la jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, înainte de a examina particularitățile unei spețe. Mai apoi, *principiile statuate de instanța europeană se disipează, fiind preluate elemente din referatul acuzării, soluțiile fiind de menținere a arestării, fără o evaluare strictă a respectivelor principii în raport de datele cauzei.*

Revenind la speță, observăm că instanța a reținut că, din indiciile pe care se sprijină acuzațiile aduse inculpatului, ar rezulta că acesta, asemeni celorlalți, acționa în majoritatea situațiilor în grupări formate din mai multe persoane și se folosea de renumele familiei din care provine, renumită în mediile din care inculpații și persoanele vătămate fac parte, astfel că se prezenta ca un individ cunoscut ca fiind o persoană influentă, care, în caz de nevoie, este capabilă să recurgă la violență pentru a obține conformarea la solicitările sale. În aceeași hotărâre s-a reținut însă că implicarea lui este mai mult morală în privința faptelor.

Se mai face referire la modalitatea de săvârșire a faptelor, în spații publice, la ore la care locațiile vizate erau populate, astfel încât un număr mare de persoane a putut lua la cunoștință de situația creată, în condițiile în care inculpatul se prezenta

---

³⁰ Încheierea din data de 14.08.2020 a Judecătoriei Sectorului 1 București în dosarul nr. 24848/299/2020, rămasă definitivă prin încheierea din data de 21.08.2020 a Tribunalului București și confirmată prin încheierea din data de 27.01.2022 pronunțată în dosarul nr. 35429/299/2020/a21 de Judecătoria Sectorului 1 București, rămasă definitivă prin necontestare.

³¹ Î.C.C.J., Secția penală, decizia nr. 4284/2009 (www.legalis.ro).

³² Instanța citează jurisprudența CEDO, hotărârea din 21 februarie 2008, în cauza Imakayeva c. Rusiei.

însoțit de alți inculpați sau alte persoane din anturajul său și împreună cu acestea manifestau o atitudine deranjată, conflictuală și sugerau victimelor să se conformeze. Instanța a considerat că se poate presupune în mod rezonabil că aceștia au creat în concepția colectivă un sentiment de nesiguranță, de temere vizavi de posibilitatea ca aceștia să recurgă la nevoie la violență pentru a-și atinge scopul, fiind astfel necesar *ca pe moment să se mențină măsura preventivă pentru a înlătura starea de pericol pentru ordinea publică*. (Faptele imputate se referă la perioada 08.03.2019-30.03.2019).

Se poate pune întrebarea dacă o atitudine deranjantă, conflictuală, sugerarea ca victimele să se conformeze, atitudini circumscrise unei complicități morale, în condițiile unui număr foarte mic de acte materiale, pot întruni exigențele jurisprudenței CEDO, din perspectiva cerinței ca ordinea publică să fie pe mai departe amenințată la data de 10.06.2022.

Tot cu referire la cerința ca ordinea publică să fie amenințată, instanța a ținut seama de faptul că revenirea în țară și predarea inculpatului s-a făcut, prin însuși demersurile efectuate de inculpat, de o manieră în care publicul a luat la cunoștință de această revenire prin mijloacele de informare în masă (presă), trezind implicit în conștiința colectivă amintirea evenimentelor imputate acestuia și rumoarea creată în jurul faptelor de care este acuzat. Ideea că o amintire („colectivă” ???) bazată pe o publicitate străină părților din cauză, ar cauza o amintire care ar justifica o temere colectivă de natură să justifice la rândul ei un pericol pentru ordinea publică, este extrem de periculoasă.

Rolul presei într-o societate democratică este deosebit de important, inclusiv, desigur, cu referire la activitatea organelor judiciare, care sunt autorități publice. Măsurile preventive, din perspectiva emoției colective produse uneori de presupusele fapte care le generează, ajung în mod legitim să fie reflectate în presă. Însă o formă legitimă de publicitate, exercitată în interesul publicului de a fi informat cu referire la activitățile organelor judiciare, nu poate constitui temei de a justifica o temere colectivă cu referire la inculpatul investigat sau judecat penal. În contextul unor astfel de aprecieri, riscurile legate de libertatea presei sunt evidente. Presa informează publicul, și nu furnizează elemente factice care să motiveze o menținere arestării preventive. Astfel de elemente se pot regăsi doar la dosarul cauzei.

A fundamenta o soluție de menținere a arestării preventive prin raportare la o stare de emoție (care ar implica un pericol pentru ordinea publică) generată de semnalări în presă, poate produce consecințe negative asupra desfășurării procesului penal. Astfel, inculpații judecați în cauze aflate în atenția presei, ajung să fie considerați un pericol pentru ordinea publică chiar și după o perioadă mai îndelungată de timp de la data presupuselor fapte, dacă apar noi semnalări în presă cu privire la cauză. Urmând raționamentul instanței, ar trebui să acceptăm că orice nouă referire publică asupra unei cauze generează o „amintire a evenimentelor

imputate și o rumoare creată în jurul faptelor..." justifică menținerea arestării preventive. Mergând mai departe, ar trebui să acceptăm că în astfel de situații s-ar justifica măsura arestării preventive pe toată durata procesului, chiar și în cursul judecății, condiționat de noi apariții a unor articole de presă cu referire la cauză, ceea ce considerăm a fi inadmisibil.

Instanța a admis că trecerea timpului poate să estompeze din conștiința colectivă emoția produsă de aflarea faptelor presupus săvârșite de inculpat, însă a apreciat că aceasta a fost reamintită (de presă) cu prilejul revenirii acestuia în țară. *Per a contrario*, un inculpat aflat într-o situație similară, dar aflat într-o cauză care nu se află în atenția presei, ar beneficia estomparea din conștiința colectivă la care face referire instanța. Este în mod evident un criteriu discriminatoriu de evaluare a pericolului pentru ordinea publică, bazat, din nefericire, pe activitatea de presă, care are un rol esențial într-o societate democratică.

S-a hotărât că trecerea unei perioade de aproximativ 2 ani de la data presupusei fapte afectează caracterul actual al potențialului pericol social al inculpaților³³.

S-a mai apreciat că datele de fapt și personale ce conturează condiția pericolului social pot fi avute în vedere de organele judiciare și în aprecierea oportunității luării unor măsuri preventive mai puțin restrictive, punând astfel în balanță, de o manieră echitabilă, interesele personale ale inculpatului cu necesitatea ocrotirii interesului general – buna desfășurare a procesului penal – prin prevenirea oricărei încercări de influențare a declarațiilor martorilor sau coinculpaților³⁴.

Fără să dorim să atașăm prezentului studiu un caracter de pledoarie în instanță, reținem că împrejurarea că persoanele vătămate au dat declarații favorabile doar cu referire la persoana inculpatului, nu a fost analizată de instanță în contextul deciziei de menținere a măsurii arestării, respectiv de înlocuire cu una mai ușoară (arestul la domiciliu).

Nu putem avea pretenția ca toate aspectele să fie analizate în favoarea unui inculpat, dar considerăm că aspectele importante ale unei spețe trebuie să facă obiectul unei analize, indiferent de concluzie. *Necesitatea analizării apărărilor cu caracter de noutate formulate de inculpat și sprijinite pe probe administrate ulterior ultimei hotărâri pronunțate cu privire la măsura arestului preventiv a fost subliniată în jurisprudența internă*³⁵.

Se apreciază unanim că prezervarea ordinii publice prin această măsură severă, ca element pertinent și suficient pentru privarea de libertate a unei per-

---

³³ Trib. Constanța, secția penală, încheierea nr. 17 din 28 01 2016, definitivă prin încheierea penală nr. 10 din 02.02.2016 a Curții de Apel Constanța, portal.just.ro citată în A. Trancă, Măsurile preventive, practică judiciară, Ed. Hamangiu, București, 2017, p. 9.

³⁴ C.A. București, secția a II-a penală, încheierea nr. 121/C din 27 03 2014, definitivă, nepublicată, citată în A. Trancă, Măsurile preventive, practică judiciară, Ed. Hamangiu, București, 2017, p.35.

³⁵ C.A. București, secția I penală, încheierea nr. 227/C din 29 04 2014, definitivă, nepublicată, citată în A. Trancă, Măsurile preventive, practică judiciară, Ed. Hamangiu, București, 2017, p.51.

soane, se justifică dacă se bazează pe fapte de natură să arate că eliberarea respectivei persoane ar tulbura în mod real ordinea publică, deci dacă ordinea publică este efectiv amenințată. Necesitatea luării măsurii preventive nu se poate examina într-o manieră generală și pur abstractă.

3. Suspiciunea rezonabilă de vinovăție și aspecte legate de circumstanțele reale ale cauzei și de circumstanțele personale ale inculpatului

Cu privire la suspiciunea rezonabilă de vinovăție, remarcăm că instanța face trimiteri la comunicări interceptate care nu au legătură cu inculpatul, pe care-l menține în arest cu referire la ele. Și legat de această stare de fapt, remarcăm grave derapaje față de piesele dosarului, acceptate în speță ca atare de către toți actorii scenei judiciare, dar interpretate în contra celor mai elementare principii de logică formală.

Este cunoscut că în materia măsurilor preventive, examinarea stării de fapt este mult mai puțin severă față de cea de la soluția de fond, nefiind necesară dovedirea vinovăției dincolo de orice îndoială rezonabilă, dar totuși se ridică anumite probleme legate de interpretarea legii și analiza stării de fapt în contextul speței analizate.

Mai remarcăm că trecut o perioadă semnificativă de timp de la data faptelor, speța își așteaptă o soluție legală și temeinică într-un termen rezonabil, toți ceilalți inculpați din cauză sunt în stare de libertate, iar rezonabilitatea măsurii arestului preventiv prezintă lacune majore din perspectiva manierei în care este fundamentată.

Instanța a apreciat că nu se poate reține în favoarea inculpatului, drept argument, faptul că acesta se afla la muncă în Marea Britanie și nu s-a putut întoarce în țară pentru a se preda întrucât nu se încheiase contractul de muncă în străinătate și a apreciat că inculpatul *ar fi trebuit să aibă tot interesul de a se întoarce în țară, de a se prezenta în fața autorităților și a-și proba nevinovăția*. Iată, așadar, că prezumția de nevinovăție și dreptul la tăcere, consacrate de lege, sunt convertite speculativ în sensul interesului inculpatului de a-și proba nevinovăția. Remarcăm un transfer inovativ a sarcinii probei, bazat pe o stare de fapt care atestă că un inculpat, complice moral, a muncit, și nu a fugit, a venit, s-a predat și a rămas unicul arestat într-o cauză fără miză pentru el și nici pentru persoanele vătămate, care-l menționează ca pe un factor împăciuitor, căruia i s-au dat bani din milă (avusese un deces în familie). Și aici ajungem la o concluzie legată de termenii generali în care se dispune și menține măsura arestării în cauză: inculpați cu contribuție majoră la o stare de fapt apreciată ca periculoasă sunt în libertate, iar inculpați cu contribuție minoră, care muncesc și se predau de bună voie, rămân cu starea de arest preventiv menținută, pentru a justifica o reacție a autorităților statului față de un incident violent de notorietate.

În acest sens, în practica judiciară s-a decis că în condițiile în care faptele imputate inculpaților au fost săvârșite cu mai mult de 5 ani înainte de sesizarea instanței (este adevărat că în speța analizată durata este mai redusă în raport de data încheierii criticate, dar abordarea jurisprudenciale se bazează pe rațiuni valabile și în speță), iar natura cauzei este una relativ simplă prin prisma naturii și modului de comitere a infracțiunilor, pentru a căror cercetare nu este necesar un probatoriu amplu, conduita procesuală a inculpaților, de a nu da curs citațiilor emise de organul de poliție, nu are semnificația sustragerii de la urmărire penală³⁶. Remarcăm că rațiunile instanței sunt pe deplin valabile și aplicabile în raport de specificul speței analizate.

În altă ordine de idei, instanța care a pronunțat încheierea ce face obiectul prezentei analize a mai reținut că: *„Faptul că inculpatul nu are antecedente penale este o chestiune de normalitate, iar nu un aspect care ar trebui să fie recompensat și să stea la baza înlocuirii sau a revocării unei măsuri preventive”*. Ceea ce scapă însă din vedere instanței este împrejurarea că ceilalți inculpați, inclusiv cei acuzați de autorat prin implicare directă și materială în comiterea presupuselor fapte pentru care este sesizată instanța, au antecedente penale și se află cu toții în stare de libertate. Acceptăm ideea că lipsa antecedentelor penale ale unui inculpat reprezintă *„o chestiune de normalitate”*, însă remarcăm un tratament inegal din punct de vedere al măsurilor preventive al inculpaților implicați în cauză, cu consecințe profund injuste, în condițiile în care miza acestor măsuri este chiar privarea de libertate. Așa cum s-a statuat în practica judiciară, la analizarea temeiniciei măsurii arestării preventive, unul dintre aspectele ce trebuie avute în vedere de către instanță este cel al deosebirii de tratament juridic, deosebire care trebuie să se bazeze pe un criteriu obiectiv și rațional. Or, sub aspectul incidenței principiului egalității de tratament juridic, este greu de acceptat ca unul dintre inculpați să fie cercetat în stare de libertate, iar alții în stare de arest, câtă vreme situația lor judiciară este identică³⁷.

Instanța a mai reținut că lipsa antecedentelor penale și vârsta fragedă a inculpatului nu sunt suficiente pentru a justifica luarea unei măsuri preventive mai blânde decât cea propusă, faptele fiind de o gravitate deosebită. Desigur că nu se descriu faptele cu trimiteri precise la presupusa activitate infracțională a inculpatului, astfel încât să fie posibilă o evaluare a gravității lor. Și de aici se poate pleca cu o analiză extinsă, legată de facilitatea cu care organele judiciare extind efectele unei activități infracționale colective asupra unor inculpați a căror cooperare intelectuală sau materială în cadrul participației penale nu a fost dovedită într-o manieră pliantă pe exigențele specifice acestei măsuri preventive severe.

---

³⁶ Jud. Cluj-Napoca, încheierea penală nr. 458 din 06 04 2015, www.rolii.ro, citată în A. Trancă, *Măsurile preventive, practică judiciară*, Ed. Hamangiu, București, 2017, p. 13.

³⁷ Decizia penală nr. 471 din 11 septembrie 2008, Secția penală și pentru cauze cu minori a Curții de Apel Oradea, nepublicată.

Speța nu are în vedere un grup organizat. Așa cum s-a decis în jurisprudența internă, existența doar a unor suspiciuni, în sensul unei legături cu membrii unei grupări infracționale, nu constituie probe care să susțină o presupunere rezonabilă a săvârșirii infracțiunii³⁸.

Instanța a insistat asupra absenței îndelungate a inculpatului de la proces, dar a omis să rețină existența pandemiei SARS-CoV-2 în perioada în care nu s-a pus în aplicare mandatul de arestare (21.08.2020-17.01.2022), inculpatul fiind plecat în străinătate, precum și existența unor instrumente internaționale de cooperare judiciară în materie penală, care ar fi putut facilita procesul fără probleme. De regulă instanțele au avut în vedere dificultățile deplasărilor din alte state pe perioada pandemiei, și nu au prezumat reaua credință a celor chemați în fața organelor judiciare. Nu s-a menționat omisiunea de a se recurge la instrumente general uzitate, cum ar fi audierea prin videoconferință. S-a reținut o rea-credință nedovedită, ignorându-se pasivitatea organelor judiciare de anchetă pe linia cooperării judiciare internaționale în materie penală.

Remarcăm o soluție jurisprudențială relevantă, care consacră o soluție firească pentru situația în care referatul de propunere de prelungire a măsurii arestării preventive se bazează pe interceptări telefonice care nu îl vizează pe inculpatul în cauză, situație în care nu se justifică o soluție de menținere a măsurii arestului preventiv³⁹.

S-a apreciat în jurisprudența internă, că o condiție esențială a caracterului proporțional al măsurii arestării preventive este ca durata detenției provizorii să nu depășească o durată rezonabilă. Pentru a se respecta principiul prezumției de nevinovăție, judecătorul este dator să ia în considerare toate argumentele pro și contra imperativului de ordine publică ce ar putea justifica limitarea dreptului la libertate individuală⁴⁰.

Am considerat că nu se impune să procedăm o analiză mai extinsă și aprofundată, rezumându-ne la aspectele menționate mai sus asupra speței, cu criticile expuse și reținând provocările pe care le presupune. Dispozițiile instanței asupra unor măsuri preventive rămân o chestiune de apreciere, însă criteriile legale și jurisprudențiale, atât interne cât și europene (care au, indiscutabil, caracter obligatoriu), se impun a fi respectate, pentru a se evita ingerințe nejustificate și inutile în privința dreptului la libertate individuală.

---

³⁸ C.A. Brașov, dec. Nr.13/U din 28.03.2014, definitivă, publicată pe portal.just.ro, citată în A. Trancă, Măsurile preventive, practică judiciară, Ed. Hamangiu, București, 2017, p.1.

³⁹ Trib. București, Secția a II-a penală, încheierea din 20 august 2010, nepublicată.

⁴⁰ C.A. Oradea, secția penală, încheierea nr. 143/DLC din 3.11.2014, portal.just.ro, citată în A. Trancă, Măsurile preventive, practică judiciară, Ed. Hamangiu, București, 2017, p.65.